

6–16 YAŞ ARASI OBEZ ÇOCUKLARIN VE ERGENLERİN GİYSİLERDE TERCİH ETTİĞİ ÖZELLİKLER**Şule ÇİVİTÇİ¹, Hatice HARMANKAYA²****Özet**

Bu araştırmanın amacı, 6–16 yaş arası obez çocukların ve ergenlerin giysilerde tercih ettiği özellikleri belirlemektir. Araştırma kapsamında, Gazi Üniversitesi Hastanesi Endokrinoloji bölümünde kayıtlı hastalar arasından 6–16 yaş aralığındaki 52 çocuğa anket uygulanmıştır. Anket uygulaması sonucu elde edilen veriler cinsiyet ve yaş değişkeni dikkate alınarak çapraz tablolarda verilmiş ve değişkenler arasındaki istatistiksel ilişkinin analizi için χ^2 ve Fisher Exact testi yapılmıştır. Bulgulara göre, 6–16 yaş arasındaki obez çocukların ve gençlerin alışverişlerinde en çok giysinin beden ölçülerine uygun olmasına, hareketlerini engellememesine önem verdikleri, giysi türü olarak pantolonu, renklerden maviyi, elastik kumaş türünü tercih ettikleri belirlenmiştir. Pantolonlarda tercih edilen özellikler açısından bakıldığında kızlarda kot, erkeklerde cepli modeller öne çıkmıştır. Gömleklere beden bölgesinin bol olması tercih edilmiştir. Bu araştırmanın sonuçları obez çocuklar ve gençler, giyim sektörü ve özellikle aileler için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Çocuk, Ergen, Giysi Tercihleri, Pantolon, Gömlek.

OBESE CHILDREN AND ADOLESCENTS BETWEEN THE AGES OF 6–16 IS PREFERRED IN CLOTHING FEATURES**Abstract**

The aim of this research is to determine obese children's and adolescent's preferences of clothing features. In the context of the research the survey was applied on 52 children in 6-16 age intervals between patients being registered to the Endocrinology department of Gazi University Hospital. The data were given in cross tables by taking the gender and age variables into account and χ^2 and Fisher Exact test were made for the analysis of statistical relation between variables. According to findings, it was determined that 6-16 age obese children and adolescents gave important mostly to the suitability of clothes to the body sizes and to that they shouldn't impede movements, and that they preferred trousers as clothes type, the blue among colours and elastic fabric type. It was revealed that females preferred blue jeans and males preferred pocketed models in trousers, they choice loose body area in shirts. The results of this research are important for obese children and adolescents, clothing sector and especially for families.

Keywords: Obesity, Child, Adolescent, Clothing Preferences, Trousers, Shirt.

Giriş

Obezite vücutta aşırı yağ depolanması ile ortaya çıkan, fiziksel ve ruhsal sorunlara neden olabilen bir enerji metabolizması bozukluğudur (Şimşek vd., 2005: 163; Deveci vd., 2005: 85; Sertöz ve Mete, 2005:119; Süzek vd., 2005: 291; Kokino vd., 2004: 93; Akış ve Pala 2003: 17; Güney vd., 2003: 15). Gelişiminde genetik, çevresel, sosyal, kültürel, fizyolojik, psikolojik ve davranışsal faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir (Deveci vd., 2005: 85; Uskun vd., 2005: 20; Erkol ve Khorshid, 2004: 102; Alleyne ve Lapoint, 2008: 122, 123; Jakson vd., 2005: 7; Niclasen v.d., 2006: 17). Obezitenin değerlendirilmesinde ise çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Vücut kitle indeksi (VKİ), obezite tanısında en çok kullanılan yöntemlerden birisidir (Niclasen vd., 2006: 19; Jotangia vd., 2005: 6; Sertöz ve Mete, 2005: 119; Akış vd., 2003: 18; Güney vd., 2003: 15). VKİ: Antropometrik ölçümlerden, vücut ağırlığının boyun metre cinsinden karesine oranlanması (ağırlık/boy², kg/m²) formülüdür (Ergün ve Erten, 2004: 58; Süzek vd., 2005: 291).

¹ Prof. Dr., G.Ü. Sanat ve Tasarım Fakültesi Moda Tasarımı Bölümü, civitci@gazi.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., S.Ü. Sanat ve Tasarım Fakültesi Moda Tasarımı Bölümü, harmankayahatice@selcuk.edu.tr

Aşırı kilo ve obezite son yıllarda toplumların yaygın bir sağlık sorunudur. Sanayileşmiş ülkelerde daha yaygın olmakla birlikte, daha çok gelir seviyesi düşük kesimlerde görülür. Gelişmekte olan ülkelerde ise orta ve yüksek gelir düzeyli bölgelerde daha sık rastlanmaktadır. Özellikle son yıllarda çocuklarda görülen aşırı kilo ve obezite toplumların gelecek açısından sağlıksız nesillere sahip olmasına neden olacaktır (Atabek vd., 2006: 304; Gözü, 2007: 34; Wang, 2001: 1129; Wilson, 2007: 231). Çocukluk çağındaki şişmanlık ile yetişkin dönemdeki şişmanlık arasındaki bağlantı, çocukluktaki aşırı ağırlık ve şişmanlığı daha önemli hale getirmiştir (Uğuz ve Bodur, 2007: 1, 2). Yapılan araştırmalar yetişkin obezlerde şişmanlığın 1/3 oranında çocukluk veya adölesan dönemde başladığını ortaya çıkarmıştır (Uskun vd., 2005: 25).

Çocuklukta obezite üç dönemde daha fazla görülmektedir. Yaşamın ilk yılında, 6 yaş döneminde ve adölesan dönemde kilo alma eğilimi artış göstermektedir (Parlak ve Çetinkaya, 2006: 25; Erkol ve Khorshid, 2004: 102). Özellikle 4–11 yaşları arası çocukluk çağlarında aşırı kilo başlamakta ergenlik döneminde artmaktadır (Şimşek vd., 2005: 163, 164). İlkokul çağında ve adölesan dönemlerinde kızlarda erkeklere kıyasla daha yüksek oranda şişmanlık olgusuna rastlanmaktadır (Parlak ve Çetinkaya, 2006: 28; Gözü, 2007: 31).

Birey, çocukluğundan yaşlılığına kadar gelişen yaşam çizgisi üzerinde birbirinden farklı gelişim dönemlerinden geçer ve bu dönemler içerisinde birbiriyle aynı olmayan fizyolojik ve psikolojik bazı özellikler gösterir (Koç, 2004: 232). Bireylere ait vücut ölçülerinin değişik faktörlerin etkisi altında şekillendiği bilinmektedir. İrsal ve genetik faktörlerin yanında, sosyoekonomik koşulların, kültürel ve çevresel faktörlerin vücut gelişimi üzerine etkileri vardır (Tuncer, 2004: 234).

Çocukların doğumdan itibaren anatomik ve fizyolojik gelişim düzeylerinde oluşan boy, kilo, yapısal genişlik gibi anatomik farklılıkları giysi seçimini büyük oranda etkilemektedir (Çivitci, 2004: 73). 8–10 yaş dönemindeki çocuklar, gelişim dönemlerinden son çocukluk dönemi içinde yer almaktadır. Fiziksel gelişim açısından bu dönemde kızlar ve erkekler arasında büyüme kalıpları yönünden fazla bir fark bulunmamakla birlikte boy, ağırlık ve beden yapısındaki yavaş değişme, bu dönemde çocuğa bedenini daha iyi tanıma ve kullanma imkânı sağlar (Güler vd, 2007: 66). Özellikle 11–16 yaşları arasındaki yansıtma evresi, ergenlik çağındaki çocukların, markaları ve fiyatlandırma gibi kavramları anladıkları ve alışveriş deneyimlerinin daha çok geliştiği dönemdir. Bu nedenle ergenlerin kendi kimliklerine biçim verme ve grup beklentilerine uyma ihtiyacıyla, diğer insanların bakış açıları ile ilgili farkındalık düzeyleri artmıştır (Ersoy ve Nazik, 2006: 313). Aşırı kilolu vücut yapısına sahip çocuk ve ergenlerin ise hareketleri kısıtlanmakta, kendilerine güvenleri azalmaktadır. Toplumda kendine yer edinmeye ve çevresine güzel görünmeye çalışan obez çocuk ve gençlerde psikolojik destek olarak giyim önemli bir etkidir. Kendini görsel olarak güzel ve güçlü hissedenden çocuk ve ergenler, çevresiyle daha kolay iletişim kurabilir. Giyim, obez çocuk ve ergenlerin kendi bedenlerinden memnun olma düzeylerini arttırmaya yardımcı olmaktadır. Çocuklarda giyim fiziksel yapıya, yaşam tarzı ve koşullarına, toplumdaki yerine bağlı olarak etkilenmektedir. İnsan toplumun bir bireyi olarak kendini topluma kabul ettirmek ve beğendirmek durumundadır.

Giysi satın alma davranışı, kişilerin ihtiyaçlarını karşılamanın yanında çoğunlukla toplumda statü kazanmak, farklı olmak, bir kimlik sahibi olmak, modayı takip etmek gibi faktörler tarafından yönlendirilmektedir (Aktuğlu ve Temel, 2006: 43). Günümüzde bireylerin günlük yaşamlarında dış etkilere uzak, rahat durumları tercih etmeleri giysilerden beklentilerini de değiştirmiştir. Önceleri giysi tercihlerinde estetik unsurlar, renk, kumaş deseni, model ve moda ön planda iken günümüzde giysinin fonksiyonelliği, vücuda uyumu, hareket serbestliği vermesi daha çok önem kazanmıştır. Buna bağlı olarak giysinin istenilen kalitede olması bireyin antropometrik yapısına uyumu ve giysi ölçülerinde beden yapısını yansıtan bazı standartların belirlenmesi gerekmektedir (Üstün, 2009: 29).

Ülkemizde yapılan çalışmalar daha çok obezitenin fizyolojik yönüne odaklanmakta ve obezitenin psikolojik etkileri göz ardı edilmektedir. Oysa fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik yönleriyle bireyi bir bütün olarak ele almak gerekir. Fizyolojik hastalık ya da bozuklukların gerisinde yatan veya bunlara eşlik eden psikolojik sorunların bilinmesi ve bütüncül bakış açısı ile obezitenin tanınması oldukça önemlidir (Pınar, 2002: 31).

Araştırmanın Amacı

Toplumlarda sorun haline gelen obezitenin gün geçtikçe arttığı günümüz şartlarında, sağlıklı nesillere sahip olmak için obez çocuklara ve gençlere fizyolojik ve psikolojik desteğin sağlanması gereklidir. Giyim, psikolojik açıdan bireyin bedeninden memnun olmasına, özgüven kazanmasına, statü sahibi olmasına, akranları arasına kabul görmesine yardımcı olan bir araçtır. Bu nedenle obez çocuk ve ergenlerin giysi tercihlerinin incelenmesi gerekmektedir. Araştırma, 6–16 yaş arası obez çocuk ve gençlerin giysi alışverişlerinde tercih ettiği model, renk, form, kumaş türü ve özelliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Giysi çeşidi ve model özellikleri açısından kilonun giysi tercihlerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Kendi bedenlerine ve zevklerine uygun giysi bulmakta zorlanan obez çocukların ve gençlerin ihtiyaçlarını ortaya çıkarabilmek, psikolojik destek sağlamak amacıyla giyim konusunda aileleri yönlendirebilmek ve sektörde ilgili kişilere ışık tutabilmek açısından gerçekleştirilen araştırma önem taşımaktadır.

Yöntem

Araştırmanın materyalini, Ankara sınırları içindeki 6–16 yaş arasındaki obez çocuklardan anket yardımı ile elde edilen veriler ve ilgili kaynaklar oluşturmaktadır.

Çocukluk çağı obezitesinde okulun önemli rolünün bulunması (Wilson, 2007: 231), özellikle 1 ile 6 yaşlarında ve ergenlik döneminde obezitenin oldukça sık görülmesi, adolesan dönemde yağ hücrelerinin sayısında belirgin artış olması ve vücuttaki yağ hücre sayısının belirlenmesinde kritik yaşlar olması nedeniyle, yapılan araştırmalar da dikkate alınarak araştırmaya çocuk ve ergen dönemlerini kapsayan 6–16 yaş grupları dahil edilmiştir.

Araştırmada 6–16 yaş çocukların giysi satın alma kararlarının belirlenmesi amaçladığından betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi Hastanesi Endokrinoloji Bölümüne kayıtlı 6–16 yaş arası hastalar, örneklemini ise hastalardan soruları cevaplamaya gönüllü olan toplam 52 obez çocuk ve ergen oluşturmaktadır. Araştırmada küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Elemanların dağınık ve birbirinden uzak gruplar şeklinde olduğu durumlarda küme örnekleme yöntemi kullanılması tercih edilir (Kaptan, 1998: 121). Öncelikle hasta kayıtları yaş ve cinsiyet gruplarına ayrılarak ulaşılabilecek hasta adresleri seçilmiştir. 6–16 yaş arasında yer alan tüm obez çocuk ve ergen aileleri ile telefonla görüşülerek uygulamaya gönüllü olanları belirlenmiştir. Kayıtlı hastaların bir çoğunun yurt dışı adresli olmaları, kendilerine ulaşamaması, yaş sınırlarının dışında kalmaları veya görüşmeyi kabul etmemeleri nedeniyle örneklem grubuna dahil edilememiştir. Oldukça zor ulaşılan örneklem grubunda ise cinsiyet açısından eşitliğin olmasına önem verilmiştir.

Araştırma için gerekli verileri toplamak amacıyla, 6–16 yaş arası obez çocukları tanımaya ve giysilerde tercih ettikleri özellikleri belirlemeye yönelik soruların yer aldığı anket formu yapılandırılmıştır. Geliştirilen anket formu 19 sorudan oluşmaktadır. Soruların 1'i likert, 17'si kapalı uçlu, 3'ü açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Kapalı uçlu sorular çoktan seçmeli şeklindedir. Anket kapsamındaki soruların 4'ü demografik özelliklerle (yaş, cinsiyet, kilo, boy) ilgilidir. Anketteki sorular giysi türlerinden kız ve erkek için ortak kullanıma sahip pantolon ve gömlek ile sınırlandırılmıştır. Giysi alımlarına ilişkin tercihler likert tipi sorulardır. Çoktan seçmeli sorular ise model, renk, kumaş ve giysi türü tercihlerinden oluşmaktadır. Hazırlanan anket 26 kız 26 erkek olmak üzere toplam 52 obez çocuğa uygulanmıştır. Anketler görüşmeyi kabul eden ulaşılabilir hastalara karşılıklı uygulanırken ulaşım güçlüğü olan hastalara posta ya da mail yolu ile uygulanmıştır. 6–10 yaş arası çocukların anketleri velileri tarafından yanıtlanırken, 11–16 yaş çocuklar anketleri kendileri cevaplamıştır. Obez çocuklara ulaşma konusunda sınırlı kaynak olduğu gibi, katılımcıların bu konu üzerindeki psikolojik hassasiyetleri anket uygulamasını oldukça zorlaştırmıştır. Aile ve ergenlerin kilo ya da estetik konularında konuşmak istemedikleri görülmüştür. Bu nedenle örneklem sayısı arttırılamamıştır.

Araştırma sürecinde veri toplama işlemi tamamlandıktan sonra ankete verilen cevaplar kontrol edilmiş, eksik ya da hatalı anketler ayrılmış ve doğru olan anketler üzerinde istatistiksel analizler yapmak üzere veriler SPSS paket programına aktarılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde tanımlayıcı basit istatistiksel analizler yapılarak, bulgular tablolarda verilmiştir. Tablolarda sorulara verilen cevaplar, frekanslar (f) ve yüzde değerleri şeklinde gösterilmiştir. Tablolar gerek kendi içerisinde gerekse birbirleriyle ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Bulgular cinsiyet değişkeni dikkate alınarak çapraz tablolarda verilmiştir. Ayrıca 6–16 yaş arası obez çocukların

cinsiyet ve yaş değişkeni ile giysi tercihleri ve giysi satın almada dikkat ettikleri özellikler arasında da istatistiksel ilişkinin ölçümü için χ^2 ilişki analizi kullanılmıştır. Yapılan χ^2 testi sonucu elde edilen istatistiksel ilişkiler ilgili yerlerde belirtilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen 6–16 yaş arası obez çocuklar, 6–11 ve 12–16 yaş arası olmak üzere iki grupta istatistiksel açıdan değerlendirmeye alınmıştır. Gruplandırılmadığı esas 6–11 yaş arasının çocukluk, 12–16 yaş arasının ergenlik dönemini kapsamaktadır.

Araştırmada örneklem sayısının az olması gözlemlerde beklenen cevapların beş veya daha fazla kişiden az olmasına neden olmuştur. Örneklem özel bir grubu kapsamaması ve psikolojik olarak bu durumdan rahatsız olmaları sonucu cevaplayıcı sayısı uğraşlara rağmen arttırılamamıştır. Bu nedenle verilerde ilk olarak hücreler birleştirilmiştir. Gözlerdeki sayının 5 veya daha fazla olması sağlanamadığından ilgili yerlerde Fisher Exact Test kullanılması uygun bulunmuştur.

Bulgular

Bu bölümde, 6–16 yaşlar arasındaki obez çocukların giysi satın alma davranışlarına etki eden faktörleri ve giysi tercihlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada anket yardımıyla elde edilen veriler, cinsiyet değişkenine göre çapraz tablolarda verilmiştir.

Araştırmada 6–16 yaş arası obez çocuk ve gençlerin yaş dağılımları incelendiğinde; 6–11 yaş arası olarak belirlenen ilk gruptaki çocukların %9,6'sı (5) 6 yaşında, %7,7'si (4) 7. yaşında, %7,7'si (4) 8 yaşında, %9,6'sı (5) 9 yaşında, %7,7'si (4) 10 yaşında, %11,5'i (6) 11 yaşında, 12–16 yaş aralığı olarak belirlenen ikinci grupta yer alan gençlerin ise %9,6'sı (5) 12 yaşında, %7,7'si (4) 13 yaşında, %9,6'sı (5) 14 yaşında, %7,7'si (4) 15 yaşında, %11,5'i (6) 16 yaşındadır. Buna göre yaş grubu sınıflamalarında homojen bir dağılımın olduğu görülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen örneklem grubunun boy dağılımında minimum boy 110 cm, maksimum boy 181 cm, ortalama boy 148 cm ve standart sapma 17.876'dır. Kilo dağılımında, minimum kilo 29 kg, maksimum kilo 103 kg, ortalama kilo 65 kg., standart sapma ise 20.063' dür.

Katılımcıların %94.2'sinin giysilerini satın aldığı, %5.8'inin bazen satın alıp bazen diktirdiği belirlenmiştir. Obez çocukların ve ergenlerin %90.4'ü kendi **bedenlerine** uygun kıyafet bulamadıklarını, %84.6'sı giysi alımlarında **isteklerine** uygun kıyafet bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 1. Giysi Alımlarındaki Etkenler

Seçenekler	Kız						Erkek						χ^2	P
	Önemli		Kısmen Önemli		Önemsiz		Önemli		Kısmen Önemli		Önemsiz			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Beden Ölçülerine Uygunluğu	22	84.6	2	7.7	2	7.7	22	84.6	1	3.8	3	11.5	0.678	1.000*
Vücuda Yakışması	21	80.8	4	15.4	1	3.8	14	53.8	9	34.6	3	11.5	4.170	0.154*
Model Özelliğinin Olması	15	57.7	8	30.8	3	11.5	6	23.1	14	53.8	6	23.1	6.375	0.050*
Hareketleri Engellememesi	24	92.3	1	3.8	1	3.8	22	84.6	1	3.8	3	11.5	1.263	0.801*
Fiyatı	8	30.8	17	65.4	1	3.8	10	38.5	14	53.8	2	7.7	0.938	0.664*
Kumaş Çeşidi	11	42.3	11	42.3	4	15.4	10	38.5	14	53.8	2	7.7	1.085	0.635*
Rengi	12	46.2	12	46.2	2	7.7	6	23.1	17	65.4	3	11.5	3.063	0.207*
Modelin Kullanışlı Olması	17	65.4	7	26.9	2	7.7	22	84.6	1	3.8	3	11.5	5.295	0.097*
Kaliteli Olması	13	50.0	10	38.5	3	11.5	17	65.4	6	23.1	3	11.5	1.588	0.482*
Modaya Uygun Olması	6	23.1	13	50.0	7	26.9	4	15.4	11	42.3	11	42.3	1.461	0.547*

n = 52 * Fisher Exact Test

6–16 yaş arası obez çocuklarda cinsiyete göre giysi satın alırken etkili olan özelliklere ilişkin bulguların yer aldığı Tablo 1 incelendiğinde, toplamda en fazla yığılma kız ve erkeklerin %84.6'sı giysinin beden ölçülerine uygunluğunu önemli bulurken, kızların %80.8'i giysinin vücuduna yakışmasını, %57.7'si giysinin model özelliğinin olmasını, %92.3'ü giysinin hareketlerini engellememesini, %65.4'ü giysi modelinin kullanışlı olmasını, %50'si giysinin kaliteli olmasını önemli, giysinin fiyatını %65.4'ü, moda uygunluğunu %50'si kısmen önemli olarak belirtmişlerdir. Erkeklerin %53.8'inin giysinin vücuduna yakışmasını %84.6'sının giysinin hareketlerini engellememesini ve giysi modelinin kullanışlı olmasını, %65.4'ünün giysinin kaliteli olmasını önemli bulduğu, %53.8'inin giysinin model özelliğinin olmasını, fiyatını ve kumaş çeşidini, %65.4'ünün giysinin rengini kısmen önemli olarak belirttikleri görülmüştür. Buna göre, giysinin beden ölçülerine uygunluğu ve hareketlerini kısıtlamaması her iki cinsiyet açısından da çocuklarda giysi satın alma davranışlarını önemli derecede etkilediği söylenebilir. Giysinin vücuda yakışmasının kızlar için daha fazla öneme sahip olduğu belirlenmiştir.

Yapılan χ^2 analizi sonucunda, 6–16 yaş arasında yer alan obez çocuk ve gençlerin cinsiyet değişkeni ile giysi satın almada etkili olan unsurlar arasından, giysinin model özelliği olması (P=0.050) seçeneğinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

6–16 yaş arası obez çocuklarda yaş gruplarının giysi satın alırken etkili olan özelliklere ilişkin bulgular incelendiğinde, toplamda en fazla yığılma 6–11 yaş arasındaki çocukların %89.3'ü giysinin beden ölçülerine uygunluğunu, %75'i giysinin vücuduna yakışmasını, %50'si giysinin model özelliğinin olmasını, %92.9'u giysinin hareketlerini engellememesini, %75'i giysi modelinin kullanışlı olmasını, %64.3'ü giysinin kaliteli olmasını önemli, giysinin fiyatını %64.3'ü, kumaş çeşidini %50'si, rengini %57.1'i kısmen önemli olarak belirtmişlerdir. 12–16 yaş arasındaki gençlerin ise %79.2'si giysinin beden ölçülerine uygunluğunun, %58.3'ü vücuduna yakışmasının, %83.3'ü giysinin hareketlerini engellememesinin %75'i modelin kullanışlı olmasının, %50'si kaliteli olmasının önemli bulduğu, giysinin model özelliğinin olmasını (%54.2), fiyatını (%54.2), rengini (%54.2), moda uygun olmasını (%54.2), kısmen önemli olarak belirttikleri görülmüştür. Buna göre giysinin beden ölçülerine uygunluğunun, hareketlerini kısıtlamamasının ve modelin kullanışlı olmasının her iki yaş grubu açısından da çocuklarda giysi satın alma davranışlarını önemli derecede etkilediği söylenebilir.

Yaşa göre yapılan χ^2 analizi sonucunda ise, 6–16 yaş arasında yer alan obez çocuklarda giysi satın almada etkili olan unsurlar ile ilgili seçenekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 2. Giysilerde Tercih Edilen Özellikler

Seçenekler		Kız		Erkek		χ^2	P
		f	%	f	%		
Giysi Çeşidi	Pantolon	15	57.7	11	42.3	1.231	0.267
	Etek	9	34.6	-	-	10.884	0.000
	Gömlek	5	19.2	4	15.4	0.134	1.000*
	Eşofman	5	19.2	9	34.6	1.564	0.211
	Tshirt	9	34.6	11	42.3	0.325	0.569
	Şort	3	11.5	4	15.4	0.165	1.000*
Renkler	Beyaz	9	34.6	7	26.9	0.361	0.548
	Mavi	9	34.6	14	53.8	1.949	0.163
	Kırmızı	7	26.9	4	15.4	1.038	0.499*
	Yeşil	6	23.1	1	3.8	4.127	0.099*
	Sarı	4	15.4	1	3.8	1.991	0.350*
	Pembe	9	34.6	1	3.8	7.924	0.005*
	Turuncu	7	26.9	4	15.4	1.038	0.011*
	Siyah	3	11.5	6	23.1	1.209	0.465*
Kumaş Türü	Pamuklu	12	46.2	6	23.1	3.059	0.080

	Elastik	14	53.8	17	65.4	0.719	0.397
	Kumaş Türü Fark Etmez	5	19.2	4	15.4	0.134	1.000*
Kumaş Yüzeyi	Desenli	11	42.3	10	38.5	0.080	0.777
	Düz	16	61.5	16	61.5	0.000	1.000
	Kareli	1	3.8	2	7.7	0.354	0.552*
Kumaşlarda Önem Verilen Özellikler	Kumaşların Elastik Olması	10	38.5	7	26.9	0.787	0.375
	Yıkama Açısından Kullanışlı Olması	5	19.2	9	34.6	1.564	0.211
	Renk Açısından Uygun Olması	8	30.8	7	26.9	0.094	0.760
	Ütü Gerektirmemesi	5	19.2	3	11.5	0.591	0.703*
	Hava Geçirebilen Nitelikte Olması	8	30.8	11	42.3	0.746	0.388

n = 52 * Fisher Exact Test

6–16 yaş arası obez çocukların cinsiyete göre giysilerde tercih ettiği özelliklere ilişkin bulguların yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde, toplamda en fazla yığılma kızların giysi çeşidi olarak pantolonu (%57.7), renklerden beyaz (%34.6), mavi (%34.6) ve pembeyi (%34.6), elastik kumaş türünü (%53.8), düz kumaş yüzeyini (%61.5) tercih ettikleri, kumaşların en fazla elastik olmasına (%38.5) önem verdikleri görülmüştür. Erkekler ise giysi çeşidi olarak pantolonu (%42.3) ve Tshirt'ü (%42.3), renklerden maviyi (%53.8), elastik kumaş türünü (%65.4), düz kumaş yüzeyini (%61.5) tercih ettiklerini ve kumaşların en fazla hava geçirebilen nitelikte olmalarına (%42.3) önem verdiklerini belirtmişlerdir.

Pantolon çocuk ve ergenlerin okulda ve okul dışı zamanlarda hareket serbestisi sağlaması ve kullanım rahatlığı nedeniyle sıkça tercih edilen giysi türüdür (Çeğindir, 2008: 26).

Her insanda farklı duygular uyandıran, genellikle formlarla ve şekillerle hatırlanan renklerin birçok psikolojik etkileri bulunduğu bilinmektedir. Renkler insanların deneyimlerini, duygularını, kariyerlerini ve daha başka pek çok bilgiyi yazısız ve konuşmasız bir iletişim şekliyle ifade ederler. İnsan renklere psikolojik tepkiler verir. Sıcak renkler aktif olmayı sağlarken soğuk renkler pasifliği tetikler (Altıntaş ve Ağaç, 2009: 17).

Yapılan χ^2 analizi sonucunda, 6–16 yaş arasında yer alan obez çocuk ve gençlerin cinsiyet değişkeni ile giysilerde tercih edilen özellikler arasında en fazla tercih edilen renklerden pembe ($P=0.005$) ve turuncu ($P=0.011$) seçeneklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

6–16 yaş arası obez çocuklarda yaş gruplarının giysilerde tercih ettiği özelliklere ilişkin bulgular incelendiğinde, toplamda en fazla yığılma 6–11 yaş arasındaki çocukların giysi çeşidi olarak Tshirt (%42.9) ve pantolonu (%42.9), renklerden mavi (%39.3) ve beyazı (%35.7), elastik kumaş türünü (%60.7), düz (%53.6) ve desenli (%50) kumaş yüzeyini tercih ettikleri, kumaşların en fazla hava geçirebilen nitelikte (%46.4) olmasına önem verdikleri görülmüştür. 6–12 yaş arası gençler ise giysi çeşidi olarak pantolonu (%58.3), renklerden maviyi (%50), elastik kumaş türünü (%58.3), düz kumaş yüzeyini (%70.8) tercih ettiklerini ve kumaşların en fazla elastik olmasına (%45.8) önem verdiklerini belirtmişlerdir.

Yaşa göre yapılan χ^2 analizi sonucunda ise, giysilerde tercih edilen özelliklerden pembe renk ($P=0.014$) seçeneğinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Pantolonlarda Tercih Edilen Özellikler

Seçenekler		Kız		Erkek		χ^2	P
		f	%	f	%		
Pantolon Bellerinde Tercih Edilen Özellikler	Belinin Lastikli Olması	9	34.6	9	34.6	0.000	1.000
	Belinin Kemerli Olması	6	23.1	13	50.0	4.064	0.044
	Düşük Belli Olması	6	23.1	1	3.8	4.127	0.099*
	Yüksek Belli Olması	8	30.8	3	11.5	2.882	0.173*
Pantolonlarda Tercih Edilen Model Özellikleri	Pensli	6	23.1	2	7.7	2.364	0.248*
	Korsajlı	4	15.4	-	-	4.333	0.110*

	Cepli	9	34.6	17	65.4	4.923	0.027
	Kot Olması	16	61.5	11	42.3	1.926	0.165
Pantolon Modellerinde Tercih Edilen Özellikler	Boyunun Uzun Olması	7	26.9	6	23.1	0.103	0.749
	Boyunun Kısa Olması	-	-	1	3.8	1.020	1.000*
	Dar Olması	1	3.8	2	7.7	0.354	1.000*
	Bol Olması	9	34.6	18	69.2	6.240	0.012
	Paçalarının Dar Olması	3	11.5	1	3.8	1.083	0.610*
	Paçalarının Bol Olması	7	26.9	4	15.4	1.038	0.499*

n = 52 * Fisher Exact Test

6–16 yaş arası obez çocukların cinsiyete göre pantolonlarda tercih ettiği özelliklere ilişkin bulguların yer aldığı Tablo 3 incelendiğinde, toplamda en fazla yığılmayla kızların pantolonlarda belinin lastikli (%34.6) ve yüksek olmasını, model özelliği olarak kot (%61.5) ve bol olmasını (%34.6) tercih ettikleri görülmüştür. Erkekler ise pantolon belini kemerli (%50), model özelliği olarak cepli (%65.4) ve bol olmasını (%69.2) tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Yapılan χ^2 analizi sonucunda, 6–16 yaş arasında yer alan obez çocuk ve gençlerin cinsiyet değişkeni ile pantolonlarda tercih ettikleri özellikler arasından belinin kemerli olması (P=0.044), cepli olması, (P=0.027) ve bol olması (P=0.012) seçeneklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

6–16 yaş arası obez çocuklarda yaş gruplarının pantolonlarda tercih ettiği özelliklere ilişkin bulgular incelendiğinde, toplamda en fazla yığılmayla 6–11 yaş arası obez çocukların pantolonlarda belin lastikli (%53.6) olmasını, kot (%50) ve model özelliği olarak bol olmasını (%60.7) tercih ettikleri görülmüştür. 12–16 yaş arası gençler ise pantolon belinin kemerli (%45.8), model özelliği olarak cepli (%50), kot (%60.7) ve bol olmasını (%41.7) tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Yaşa göre yapılan χ^2 analizi sonucunda ise, pantolonlarda tercih edilen özelliklerden belinin lastikli olması (P=0.003), kot olması (P=0.049) ve paçalarının bol olması (P=0.015) seçeneklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Gömlelerde Tercih Edilen Özellikler

Seçenekler		Kız		Erkek		χ^2	P
		f	%	f	%		
Gömlelerde Tercih Edilen Model Özellikleri	Kuplu	11	42.3	3	11.5	6.256	0.027*
	Pensli	4	15.4	4	15.4	0.000	1.000*
	Büzgülü	11	42.3	-	-	13,951	0,000
	Cepli	5	19.2	18	69.2	13,175	0,000
Gömlek Modellerinde Tercih Edilen Özellikler	Uzun Kollu Olması	1	3.8	3	11.5	1.083	0.610*
	Kısa Kollu Olması	6	23.1	5	19.2	0.115	0.734
	Bedenin Bol Olması	14	53.8	16	61.5	0.315	0.575
	Bedenin Dar Olması	1	3.8	2	7.7	0.354	1.000*
	Kapanmasının Düğmeli Olması	8	30.8	5	19.2	0.923	0.337
	Yakalı Olması	4	15.4	6	23.1	0.495	0.726*
	Yakasız Olması	1	3.8	1	3.8	0.000	1.000*
	Gömlek Boyunun Uzun Olması	5	19.2	5	19.2	0.000	1.000
Gömlek Modellerinde Tercih Edilen Kapama Yerleri	Ön Ortasında	16	61.5	22	84.6	3.519	0.061
	Arka Ortasında	3	11.5	1	3.8	1.083	0.610*
	Omuzda	8	30.8	2	7.7	4.457	0.075*
Gömlek Modellerinde Tercih	Düğme	16	61.5	16	61.5	0.000	1.000

Edilen Kapama Malzemeleri	Fermuar	6	23.1	4	15.4	0.495	0.726*
	Çıt Çıt	11	42.3	9	34,6	0,325	0,569
Kol Modellerinde Tercih Edilen Özellikler	Uzun Kol Olması	3	11.5	5	19.2	0.591	0.703*
	Kısa Kol Olması	15	57.7	14	53.8	0.078	0.780
	Manşetli Olması	-	-	4	15.4	4.333	0.110*
	Manşetsiz Olması	4	15.4	3	11.5	0.165	1.000*
	Raglan Kol Olması	-	-	2	7.7	2.080	0.490*
	Büzgülü Kol Olması	9	34.6	-	-	10.884	0.001

n = 52 * Fisher Exact Test

6–16 yaş arası obez çocukların cinsiyete göre gömlelerde tercih ettiği özelliklere ilişkin bulguların yer aldığı Tablo 4 incelendiğinde, toplamda en fazla yığılmayla kızların gömlelerde kuplu (%42.3) ve büzgülü (%42.3) modelleri, modellerde bedenlerin bol olmasını (%53.8), kapanmaların ön ortasında (%61.5) ve düğmeli (%61.5) olmasını, kollarının kısa olmasını (%57.7) tercih ettikleri görülmüştür. Erkekler ise gömlelerde cepli modelleri (%69.2), modellerde bedeninin bol olmasını (%61.5) kapanmaların ön ortasında (%84.6) ve düğmeli (%61.5) olmasını, gömlek kollarının kısa (%53.8) tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Yapılan χ^2 analizi sonucunda, 6–16 yaş arasında yer alan obez çocuk ve gençlerin cinsiyet değişkeni ile gömlelerde tercih ettikleri özellikler arasından, kuplu (P=0.027), büzgülü (P=0.000), cepli (P=0.000) modeller ve büzgülü kol olması (P=0.001) seçeneklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

6–16 yaş arası obez çocuklarda yaş gruplarının gömlelerde tercih ettiği özelliklere ilişkin bulgular incelendiğinde, toplamda en fazla yığılmayla 6–11 yaş arası obez çocuklar gömlelerde cepli (%53.6) modelleri, modellerde bedenlerin bol olmasını (%71.4), kapanmaların ön ortasında (%78.6) ve düğmeli (%60.7), kollarının ise kısa olmasını (%64.3) tercih ettikleri görülmüştür. 12–16 yaş arası obez gençler ise gömlelerde kuplu modelleri (%41.7), modellerde bedeninin bol olmasını (%41.7) kapanmaların ön ortasında (%66.7) ve düğmeli (%62.5) olmasını, gömlek kollarının kısa (%45.8) tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Yaşa göre yapılan χ^2 analizi sonucunda ise, gömlelerde tercih edilen özelliklerden kuplu (P=0.033) ve bedeninin bol olması (P=0.030) seçeneklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Sonuçlar ve Tartışma

Bu çalışma, 6–16 yaş arası obez çocukların ve gençlerin giysileri için karar verme davranışlarına etki eden faktörleri belirlemek amacıyla yürütülmüştür.

Giysilerin neden olduğu duygular kişinin daha sonraki davranışları üzerinde de kapsamlı etkilere sahip olabilir. Örneğin rahatsızlık veren duygular gerginlik, sıkılganlık, endişe gibi fizyolojik değişikliklere yol açabilirken, giysiden dolayı hissedilen güven duygusu tam tersi etkiler de yaratabilir. Bundan dolayı giysi tasarımcılarına çok iş düşmekte, her yaşa ve bedene göre bilinçli bir şekilde tasarlanmış giysiler, psikolojik, fiziksel ve fizyolojik konforu bir arada sağlamalıdır (Üstün, 2009: 23).

Araştırma sonucunda 6–16 yaş arası obez çocuk ve gençlerin giysi alımlarındaki etkenler açısından bakıldığında, cinsiyet farkı olmaksızın giysinin hareketlerini engellememesinin ve beden ölçülerine uygun olmasının büyük önem taşıdığı ortaya çıkmıştır. Alışverişte kızlar, giysinin vücuda yakışmasını ve modelin kullanışlı olmasını, erkekler de modelin kullanışlı ve kaliteli olmasını önemli olarak ifade etmişlerdir. Buna göre özellikle giysinin hareketleri kısıtlamamasının ve beden ölçülerine uygun olmasının kilo nedeniyle çocuk ve ergenlere en fazla problem yaşatan etkenler olduğu düşünülebilir. Önemli görülen ölçütlerin özellikle giysinin işlevselliği ile yakından ilişkili olduğu belirlenmiştir. Kızların vücuda yakışması ölçütünü önemli görmesi, giysilerde erkeklerden daha fazla görseleğe önem verdiklerini gösterebilir. Çocuk ve ergen hazır giyiminde ürün ergonomisinin ana amacı estetikle birlikte giysi konforu ve fonksiyonelliğini arttırmaktır. Bir giysiden vücudun fiziksel özelliklerine uyum sağlaması beklenmektedir. Hazır giyim ürünlerinde dikkat edilen en önemli unsur, kalıpların çoğunluğun ölçülerini yansıtan ölçülerle hazırlanmasıdır (Çeçindir, 2008: 26). Giysinin fonksiyonel

olması ve hareket olanağı sağlaması kalıpları antropometrik ölçülerden yararlanılarak hazırlanmasını gerektirir (Vural vd., 2006: 343).

Yaş grubu olarak giysi alımlarındaki etkenler incelendiğinde 6–11 ve 12–16 yaş arasındaki çocuk ve gençlerin yaş farkı olmaksızın hareketlerini kısıtlamaması, beden ölçülerine uygun, modelin kullanışlı ve kaliteli olmasını önemli buldukları görülmüştür. 12–16 yaş arası gençlerde, vücuda yakışması ölçütü de önemli bulunmuştur. Bunun nedeninin bu yaş grubunun ergenlik dönemi içinde olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Her iki yaş grubu için renk ve fiyat etkenleri kısmen önemli bulunmuştur.

Giysinin giyim kalitesi düşünüldüğünde kullanılan hammadde türü, ipliklerin mukavemeti ve düzgünlüğü, konstrüksiyon, örgü, boya ve aprenin kalıcılığı gibi kumaş özelliklerinin yanı sıra giysinin modeli, dikiş kalitesi, görünüm düzgünlüğü, vücuda uyum gibi özelliklerin dikkate alınması gerekir (Okur, 2001: 65).

Sonuçlara göre beden ölçülerine uygun olması, hareketleri kısıtlamaması ve modelin kullanışlı olması ölçütleri her iki cinsiyet ve yaş grubu açısından giysiden beklenen en önemli özelliklerdir. Obez çocuk ve ergenlerin özellikle giysinin fiziksel konforu ile ilgili özellikleri önemli buldukları belirlenmiştir. Konforun sözlük anlamı rahat olma durumudur. Giysi açısından konfor, giydiğimiz giysiden psikolojik ve fiziksel olarak etkilenmeme ve içinde kendimizi rahat hissetmektir. Kumaş yapısı ve giysi tasarımı fiziksel konfor için çok önemlidir (Kalaoğlu, 1995: 74).

Fiziksel boyut giysinin performansı ile ilişkilidir. Yani fiziksel özellikler tüketicinin giyside istediği performansa ilişkin ipuçları sağlar. Fiziksel özellikler tasarım, kullanılan lif gibi ürünün temel özellikleri ile renk doku, çizgi oran gibi şekilsel özellikleri ve giysiye özgü nitelikleri içerir. Giysilerin performans özellikleri işlevsel ve estetik performans özellikleri olarak ikiye ayrılmaktadır. İşlevsel performans özellikleri giysinin kullanımla ilgili olan özelliklerini içerir (Hablemitoğlu, 2006: 7).

Giysilerin içerisinde rahat hissetmesi ve rahat hareket edebilmesi, vücuduna uyan, hareket serbestliği sağlayan, hava koşullarına uygun giysilerle mümkündür. Rahatlık ve emniyet için olduğu kadar sosyal tatmin için de giysi tasarımında ergonomik yaklaşım önemli etkidir (Vural vd., 2006: 343).

Giysilerde tercih edilen özellikler cinsiyet açısından karşılaştırıldığında, giysi çeşidi olarak kızların erkeklerden daha fazla oranda pantolonu tercih ettiği görülmüştür. Renklerden ise kızlar mavi, pembe ve beyazı, erkekler ise maviyi tercih etmişlerdir. Mavi renk kız ve erkeklerde ilk sırada yer almaktadır. Renk tasarımın en önemli öğelerinden birisidir. Bir nesne görsel olarak daima renk ve biçim bütünlüğü ile tanımlanır. Biçim renkten daha etkin bir iletişim aracı olarak öne çıksa da renk bu biçimi tamamlayan, onun ifadeyi niteliklerini içeren bir öğe olarak değerlendirilir. Mavi renk hoşnutluk, iyi niyet, merhamet, dürüstlük, esneklik, yumuşak başlılık, anlaşma ve huzuru çağırır (Akgün ve Bulduk, 2006: 319, 320). Renk seçimleri üzerine yapılan araştırmalarda da mavi renk ilk sırayı almaktadır. Bunu genellikle kırmızı, yeşil, mor, sarı ve turuncu renk izlemektedir (Altıntaş ve Ağaç, 2009: 17). Araştırma bulgularına paralel olarak Sarıkaya ve Sütütemiz'in (2004) tüketicilerin satın alma davranışları ve yaşam tarzı üzerine renklerin etkisine yönelik yaptıkları araştırmalarında mavi renk cinsiyet farklılığı olmaksızın birinci sırada yer almıştır. Pantone (1992) tarafından yürütülen çalışmada ise giyimde en fazla sevilen renklerden ilk sırada yine mavi, kırmızı ve siyah olduğu belirlenmiştir.

Kumaş açısından cinsiyet farkı olmaksızın elastik kumaş türü ve düz kumaş yüzeyi tercih edilmiştir. Kumaşların en fazla hava geçirebilen nitelikte olmasına önem verildiği ortaya çıkmıştır.

6–16 yaş arası obez çocukların giysilerde tercih ettiği özelliklerde yaş grubu farkı olmaksızın en fazla tercih edilen giysi türü pantolon, renklerden mavi, elastik kumaş türü ve düz kumaş yüzeyinin tercih edildiği belirlenmiştir.

Araştırmanın diğer dikkat çekici sonuçlarından biri de katılımcıların büyük bir bölümünün kumaşların elastik ve hava geçirebilen özellikte olmasına önem vermeleridir. Kumaşların elastik özellikte olması pamuklu olmasından daha fazla tercih edilmiştir. Kumaşların elastikiyet özelliğinin kilolu insanlarda hareket serbestisi kazandırması pamuklu giysilerden daha fazla tercih nedeni olmaktadır.

Pantolonlarda tercih edilen özellikler cinsiyet açısından kıyaslandığında kızlar ve 6–11 yaş arası obez çocuklar, pantolonlarda belin lastikli ve yüksek olmasını, genellikle kot ve bol modelleri tercih ederken, erkekler

pantolonları kemerli, cepli ve bol kesimli tercih etmişlerdir. 12–16 yaş arası obez çocuklar ise belin kemerli, modellerin cepli, kot ve bol olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Küçük yaş grubu, pantolonlarda belin lastikli olmasını tercih ederken yaş aralığı büyüdükçe kemer tercihi öne çıkmıştır. Erkekler ve büyük yaş grubundaki gençler modellerde cep olmasını isterken, modellerin bol olması tüm gruplarda ve cinsiyetlerde tercih olarak belirtilen özellik olmuştur.

Gömleklere tercih edilen özellikler değerlendirildiğinde kızların kuplu ve büzgülü modelleri, erkeklerin ise cepli modelleri tercih ettikleri belirlenmiştir. Cinsiyet ve yaş grubu farkı olmaksızın gömleklere bedenlerin bol, kapanmaların ön ortasından düğmeli ve kolların kısa olmasını istedikleri ortaya çıkmıştır. 6–11 yaş arası çocuklar gömlek modellerinde cepli modelleri tercih ederken, 12–16 yaş arası gençlerin ise kuplu modelleri belirtmesi dikkat çekici bir sonuçtur.

Çocuk ve gençlerde görülen obezitenin tüm dünyada hızlı artış göstermesi ile büyük beden yapısına sahip çocuk ve gençlere yönelik giysi üretimi yetersiz kalmaktadır. Çocuk ve genç giysi üretimi yapan işletmeler, aşırı kilolu veya obez çocuk ve gençlere yönelik beden kalıpları oluşturmalı, kilolu çocukları tüketici olarak hedef kitlelerinin içine almalıdırlar.

Geleceğin yetişkinleri olan obez çocuk ve gençlere; tercihlerine yönelik kullanışlı, estetik, işlevsel, sosyal ve kültürel çevreden soyutlanmalarına engel olabilecek ve kendilerini rahat hissettirecek giysiler sunulmalıdır.

Bu çalışma, 6–16 yaş arası obez çocuk ve gençlerin giysi alışverişindeki tüketici davranışlarını ve tercihlerini incelemiştir. Sınırlı sayıda örneklem grubuna ulaşılabilen araştırmada, sonraki çalışmalar için örneklem sayısının artırılarak farklı giysi türlerinin incelenmesi tavsiye edilmektedir.

Kaynakça

- Akgün, Banu, Bulduk, Emre, Ö., (2006). Ergonomik Tasarımda Renklerin Rolü, *Gazi Üniversitesi 16–18 Kasım 12. Ulusal Ergonomi Kongresi*, 319–321.
- Akış, Nalan, Pala, Kayıhan, İrgil, Emel, Aydın, Neriman, Aksu, Hürol, (2003). Bursa İli Orhangazi İlçesi 6 Merkez İlköğretim Okulunda 6–14 Yaş Grubu Öğrencilerde Kilo Fazlalığı ve Obezite, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 29(3), 17–20.
- Alleyne, Sylvan I., Lapoint, Velma, (2004). Obesity Among Black Adolescent Girls: Genetic, Psychosocial, and Cultural Influences, *Journal of Black Psychology*, 30(3), 344–365.
- Altıntaş, Nagihan, Ağa, Saliha, (2009). Hazır Giyim Sektörü ve Renk Trend Tahminleri, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(1), 10–20.
- Atabek, M.E., Pirgon, O., Kurtoğlu, S., (2007). Assessment of Abnormal Glucose Homeostasis and Insulin Resistance in Turkish Obese Children and Adolescents, *Diabetes, Obesity And Metabolism*, 9, 304–310.
- Aktuğlu, Işıl Karpaz, Temel, Ayşe, (2006). Tüketiciler Markaları Nasıl Tercih Ediyor? (Kamu Sektörü Çalışanlarının Giysi Markalarını Tercihini Etkileyen Faktörlere Yönelik Bir Araştırma), *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 43–59.
- Çeğindir, Neşe, (2008). Farklı Metotlardaki Ön Ergen Kız Pantolon Kalıplarının Vücuda Uygunluğunun İncelenmesi, *Tekstil Maraton*, Cilt: 99, 25–31.
- Çivitci, Şule, (2004). *Moda Pazarlama*, Asil Yayınları, Ankara.
- Deveci, Artuner, Demet, Murat, M., Özmen, Bilgin, Özmen, Erol, Hekimsoy, Zeliha, (2005). Obez Hastalarda Psikopatoloji, Aleksitimi ve Benlik Saygısı, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 6, 84–91.
- Ergün, Ahmet, Erten, Fuat, S., (2004). Öğrencilerde Vücut Kitle İndeksi ve Bel Çevresi Değerlerinin İncelenmesi, *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 57(2), 57–61.
- Erkol, Aysun, Khorshid, Leyla, (2004). Obezite; Predispozan Faktörler ve Sosyal Boyutun Değerlendirilmesi, *SSK Tepecik Hastanesi Dergisi*, 14(2), 101–107.

- Ersoy, Seher, Nazik, M. Hamil, (2006). Ergenlerde Tüketici Bilinç Düzeyi Üzerine Bir İnceleme, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:16, Konya, 313–328.
- Gözü, Ayfer, (2007). Mardin İli İlköğretim Okullarında 6–15 Yaş Grubu Öğrencilerde Kilo Fazlalığı Ve Obezite Prevalansı, *Tıp Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 31–35.
- Güler, Dursun, Balcı, Ş. Serdar, Çolakoğlu, Filiz, Karacan, Selma, (2007). 8–10 Yaş Grubu Türk Kız Çocukların Sağlıkla İlişkili Fiziksel Uygunluklarının Değerlendirilmesi ve Normları, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 65–75.
- Güney, Engin, Özgen A., Gökhan, Saraç, Fulden, Yılmaz, Candeğer, Kabalak, Taylan, (2003). Biyoelektrik İmpedans Yöntemi ile Obezite Tanısında Kullanılan Diğer Yöntemlerin Karşılaştırılması, *A.D.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 4(2), 15–18.
- Hablemitoğlu, Şengül, (2006). Giysilerde Çok Boyutlu Bir Kalite Göstergesi: Estetik, *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), Ankara.
- Kalaoğlu, Fatma, (1995). Giysi Konforunu Etkileyen Faktörler, *Konfeksiyon Teknik*, 2(14), 74–75.
- Kaptan, Saim, (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Tekişik Web Ofset Tesisleri, 11. Baskı, Ankara.
- Koç, Mustafa, (2004). Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 231–256.
- Kokino, Siranuş, Tuna, Hakan, Yıldız, Mustafa, (2004). Obezite, Fiziksel Aktivite ve Rehabilitasyon, *Fiziksel Tıp Dergisi*, 7(2), 93–98.
- Niclasen, Birgit V.L., Petzold, Max G., Schnohr, Christina, (2006). Overweight and Obesity at School Entry as Predictor of Overweight in Adolescence in an Arctic Child Population, *European Journal of Public Health*, 17(1), 17–20.
- Okur, Ayşe, (2001). Giysi Seçimini Etkileyen Tüketici Davranışları, *Tekstil Maraton*, 11(56), Eylül/Ekim, 65–72.
- Parlak, Ayşe, Çetinkaya, Şenay, (2006). Çocuklarda Obezitenin Oluşumunu Etkileyen Faktörler, *15–20 Mayıs 42. Türk Pediatri Kongresi*, Antalya, 24–35.
- Pınar, Rukiye, (2002). Obezlerde Depresyon, Benlik Saygısı ve Beden İmajı: Karşılaştırmalı Bir Çalışma, *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(1), 30–41.
- Pantone, (1992). *Pantone Color Preference Study*, Pantone Inc.
- Sarıkaya, Nilgün, Sütütemiz, Nihal, (2004). Tüketicilerin Satın Alma Davranışı ve Yaşam Tarzı Üzerinde Renklerin Etkisine Yönelik Bir Araştırma, *25–26 Kasım 3.Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, Eskişehir, 221–229.
- Sertöz, Özen, Ö., Mete, Hayriye, E., (2005). Obezite Tedavisinde Bilişsel Davranışçı Grup Terapisinin Kilo Verme, Yaşam Kalitesi ve Psikopatolojiye Etkileri: Sekiz Haftalık İzlem Çalışması, *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 15(3), 119–126.
- Süzek, Hüseyin, Arı, Zeki, Uyanık, Bekir S., (2005). Muğla’da Yaşayan 6–15 Yaş Okul Çocuklarında Kilo Fazlalığı ve Obezite Prevalansı, *Türk Biyokimya Dergisi*, 30(4), 290–295.
- Şimşek, Filiz, Ulukol, Betül, Berberoğlu, Merih, Gülnar, Sevgi, B., Adıyaman, Pelin, Öcal, Gönül, (2005). Ankara’da Bir İlköğretim Okulu ve Lisede Obezite Sıklığı, *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 58(4), 163–166.
- Tuncer, Işık, (2004). Konya İl Merkezindeki İlköğretim Okulu Öğrencilerinde Bazı Antropometrik Ölçümler ile Büyüme ve Gelişimin Değerlendirilmesi, *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(4), 233–236.
- Uğuz, Meryem Anamur, Bodur, Said, (2007). Konya İl Merkezindeki Ergenlik Öncesi ve Ergen Çocuklarda Aşırı Ağırılık ve Şişmanlık Durumunun Demografik Özelliklerle İlişkisi, *Genel Tıp Dergisi*, 17(1), Konya, 1–7.
- Uskun, Ersin, Öztürk Mustafa, Kişioğlu Ahmet N., Kırbıyık, Sema, Demirel, Reha, (2005). İlköğretim Öğrencilerinde Obezite Gelişimini Etkileyen Risk Faktörleri, *S.D.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 12(2), 19–25.

- Üstün, Gülçin, (2009). Genç Kızların Vücut Ölçülerindeki Değişimlerin Tespit Edilerek, Değişime Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(1), 21–32.
- Vural, Tuba, Koç, Fatma, Koca, Emine, Pamuk, Beyhan, (2006). Geleneksel Kadın Giysilerinde Kol Formu Özelliklerinin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi, *Gazi Üniversitesi 16–18 Kasım 12. Ulusal Ergonomi Kongresi*, 343–349.
- Jackson, Debra, Mannix, Judy, Faga, Pat, Mcdonald, Glenda, (2005). Overweight and Obese Children: Mothers' Strategies, *Journal of Advanced Nursing*, 52(1), 6–13.
- Jotangia, Dhriti, Moody, Alison, Stamatakis, Emmanuel, Wardle, Heather, (2005). *Obesity Among Children Under 11*, Joint Health Surveys.
- Wang, Youfa, (2001). Cross-National Comparison of Childhood Obesity: The Epidemic And The Relationship Between Obesity And Socioeconomic Status. *International Journal Of Epidemiology*, 30, 1129–1136.
- Wilson, Louise, F., (2007). Adolescents' Attitudes About Obesity and What They Want in Obesity Prevention Programs, *The Journal of School Nursing*, 23(4), 229–238.